

Toespraak Adrianus kardinaal Simonis tot Johannes Paulus II

tijdens het Ad Limina-bezoek

Heilige Vader,

Dit Ad Limina-bezoek biedt ons een uitgelezen gelegenheid om de band te versterken met de kerk van de apostelen en met de kerk te Rome, gesticht door Petrus en Paulus en bevrucht door het bloed, dat zij en talloze andere martelaren als Christus' getuigen vergoten. Ons bezoek wil uitdrukking zijn van onze verbondenheid met u als opvolger van Petrus en in u met het wereldepiscopaat waarvan u het zichtbare hoofd bent.

De vitale band met de ene kerk, onze eenheid en verbondenheid met haar is voor ons een blijvende bron van rijkdom en vreugde. Daardoor mogen wij ook delen in haar eeuwenlange ervaring, wijsheid en idealen.

Het is ons als Nederlandse bisschoppen allereerst een behoefte om u, Heilige Vader, oprecht dank te zeggen voor de wijze waarop u reeds bijna twintig jaar lang het Petrusambt uitoefent. U doet dat als een onvermoeibare getuige van Christus en zijn evangelie en tegelijk als dienst aan de eenheid van alle christenen.

In dit jaar van de heilige geest danken wij God voor de Geest van waarheid en liefde die Hij aan zijn kerk en op een bijzondere wijze aan u geschonken heeft. Daaraan danken wij uw niet aflatende onderricht in uw encyclieken, exhortaties en andere wijzen van verkondiging en catechese.

Met vooruitziende blik, en in een oecumenisch geest roept u allen op het einde van deze eeuw en dit millennium

te beleven als een voorbereiding op het derde millennium, altijd weer een nieuw begin makend vanuit Christus. Vanuit Hem weet u mondiaal gezien met name vele jongeren aan te spreken en hen met idealen te bezielen. En tegelijk kwijt u zich, mede langs de weg van de bisschoppensynodes, van uw delicate opdracht, door de Heer aan Petrus gegeven, om "uw broeders te versterken" (vgl. Lc 22,32). Het is een moeilijke, maar ook uiterst belangrijke opgave, juist in een tijd van cultuurovergang met alle verwarring en onzekerheid die daarmee gepaard gaan.

Daarnaast is er uw niet aflatende inzet voor de rechten van de mens, voor een meer rechtvaardige en humane wereld, voor de vrede en voor de onschendbaarheid van alle menselijk leven.

De eenheid met de wereldkerk is een gave, maar tegelijk een opgave. De afgelopen decennia hebben velen in onze kerk ook dat laatste ervaren. Dikwijls konden zij het geloof, de leer en inzicht-

ten van de kerk van twintig eeuwen niet of nauwelijks delen. Op pijnlijke manier kan eenheid en eensgezindheid in geloof en geloven (vgl. Ef 4,1-6; Hnd 2,44) offers vragen, alsook openheid voor anderen, geduld en het relativeren van eigen standpunten en voorkeuren. Wanneer dan posities verhard en er bovendien sprake is van tekortschietsende kennis of communicatie, kan de band met de kerk verslappen of zelfs breken. Voor niet weinigen is dit het geval geweest. Wij betreuren dat zeer, wetend dat velen in een geestelijke leegte terecht zijn gekomen, en in onze kerk een leegte hebben achterlaten.

Daar staat gelukkig tegenover dat vele anderen des te bewuster zijn gaan geloven en hun geloof in praktijk trachten te brengen. Dat geldt ook voor jongeren. Hun aantal is zeker niet indrukwekkend, maar er zijn kernen onder hen groeiend die hoopgevend zijn voor de toekomst.

Indrukwekkend blijft de inzet en toewijding van de zogenaamde vrijwilligers in onze kerk, mannen en vrouwen die zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid als christen en voor kerk en samenleving van onvoorstelbaar grote betekenis zijn.

Heilige Vader, over de situatie in onze kerk, over de analyse en de beoordeling ervan valt het nodige te lezen in de rapportages van de afzonderlijke bisdommen en in het gezamenlijk rapport van de kerkprovincie. Daarin laten wij U en uw medewerkers delen in de vreugden en in de zorgen over dat gedeelte van de kerk waarover wij als herders zijn aangesteld.

Opmerkelijk is het dat onze *Visitatio ad Limina* plaats vindt in het jaar waarin de 350ste verjaardag van de Vrede van Munster herdacht wordt. Deze vrede bezegelde de soevereiniteit en vrijheid die ons land in een oorlog van 80 jaar had bevochten. Deze geschiedenis verklaart wellicht voor een deel de vrijheidsdrang die kenmerkend is voor ons volk, maar ook de moeite om gezag te aanvaarden, zeker wanneer men dat zelf niet heeft gekozen. Vrijheid en zelfbepaling zijn een groot menselijk goed.

Maar hoe duidelijk te maken dat ware vrijheid alleen kan bestaan wanneer ze geënt is op datgene wat waar en juist is? Hoe duidelijk te maken dat wij mensen in onze beperktheid en geschondenheid leiding en gezag nodig hebben om onze vrijheid goed te gebruiken? Hoe leiding en gezag zó uit te oefenen dat ze ook aanvaard worden?

Andere problemen zijn het nijpende tekort aan antwoorden op Gods roepstem tot het priesterschap en het religieuze leven, het gebrek aan sacramenteel besef waardoor de sacramenten van de kerk dikwijls niet op hun waarde geschat worden, het verlies aan een juist waarden- en normbesef, waardoor met name de heiligheid en onverbreekbaarheid van het huwelijk zijn aangetast en waardoor zelfs de beschermwaardigheid van ieder menselijk leven niet meer onaantastbaar is.

Na de vrede van Munster werd ons land een protestantse natie waarin de invloed van dominee en koopman overheerste. Nu drukt vooral de koopman zijn stempel op de Nederlandse samenleving. Was voorheen vooral de bijbel richtsnoer voor het ethisch handelen, nu viereconomisch denken en pragmatisme hoogtij. Er zijn vele problemen op sociaal-maatschappelijk terrein, zoals de groeiende tweedeling in de samenleving en de groeiende criminaliteit.

Heilige Vader, in deze situatie willen wij ons laten leiden door het evangelie. In de encycliek *Redemptoris missio* (nr. 29) zegt u: "dat de heilige Geest ons aanspoort om onze blik te verruimen teneinde zijn werking in iedere tijd en op iedere plaats aanwezig te zien". Ondanks de zorgelijke tendensen zien wij in ons land en in de kerk in ons land ook veel vruchten van de werking van de heilige Geest in de goede wil, het idealisme, de inzet, toewijding en generositeit van tal van mensen, van ouderen en jongeren.

Het aantal mensen dat bereid is offers te brengen omwille van een gezond milieu neemt toe. Er is veel aandacht voor situaties waarin mensenrechten worden geschonden. Vooral bij rampen treedt een grote solidariteit met slachtoffers en armen aan het licht. En

bij de jongere generatie is er sprake van een grotere openheid met betrekking tot geloof en tot de zinvragen van het leven. In al onze parochies zijn er echt biddende mensen te vinden, zieken en lijdenden die hun lijden proberen te dragen in vereniging met Christus.

1998 is ook het jaar dat – als voorbereiding op het jaar 2000 – bijzonder is toegewijd aan de heilige Geest. Hij, die wij in het ‘Credo’ van de kerk belijden als “Heer en levendmaker” is in staat het wonder van werkelijke geloofs- en levensvernieuwing te bewerken. Hij is in staat om zoals in de oude Pinkstersequens gebeden wordt “schoon te was- sen wat vuil en onrein is, om te besproeien wat dor is, om zacht te maken wat verhard is en warm te maken wat verkild is”.

Tot de heilige Geest bidden wij voor u dat Hij u moge sterken en vertroosten. Tot Hem bidden wij voor het volk Gods in ons land dat het werkelijk “volk van God” mag zijn, zich in dienst stellend van gerechtigheid en vrede. Tot Hem bidden wij voor onszelf als bisschoppen, maar ook voor de priesters, diakens en allen die een pastorale zending ontvingen, opdat wij waarachtige herders mogen zijn in navolging van Christus en onze pogingen tot een nieuwe evangelisering gezegend mogen worden.

Ons volgende Ad-Liminabezoek valt samen met de honderdvijftigste verjaardag van het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in ons land. Dit na een lange periode waarin katholieken in de Nederlandse samenleving slechts werden gedoogd, hun geloof niet openlijk mochten belijden en uitgesloten waren van officiële ambten. Wij zullen dan terugzien op die honderdvijftig jaar kerkgeschiedenis. Wij kunnen nu al vaststellen dat het een periode was waarin een lange emancipatiestrijd plaatsvond, die een ongeken- de dynamiek gaf aan onze geloofsgemeenschap. Die periode werd gevolgd door een hevige crisis die nog niet helemaal voorbij is.

Maar wij weten ook dat vóór 1853 de katholieke kerk in ons land lange tijd zonder bisdommen stand hield, dankzij de trouw en inzet van leken, priesters en religieuzen. Daarom durven wij ook nu op hen te vertrouwen.

Maar met hen stellen wij ons vertrouwen op Hem die beloofd heeft dat Hij met ons zal zijn, alle dagen: *Christus heri hodie semper*, Christus die dezelfde is, gisteren, vandaag, altijd, ook in het derde millennium.

18 juni 1998

ADRIANUS KARDINAAL SIMONIS